

Plan mot diskriminering och kränkande behandling

FÖRSKOLAN ÅSTUGAN

Värdegrund

Kommunens värdegrund är en övertygelse om att alla människor kan och vill utvecklas, ta ansvar, göra ett gott arbete, lära sig och vara delaktiga.

Vi skall möta människan respektfullt och jämlikt. I mötet med människor visar vi empati och engagemang.

”Var och en som verkar inom förskolan ska främja aktning för människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män, flickor och pojkar, samt solidaritet mellan människor. Inget barn ska i förskolan bli utsatt för diskriminering på grund av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder, hos barnet eller någon som barnet har anknytning till, eller för annan kränkande behandling. Alla sådana tendenser ska aktivt motverkas.” Läroplanen för förskolan; Lpfö/18

”På förskolan Åstugan tar vi avstånd från alla former av kränkande behandling. Vi arbetar för att alla, både barn och vuxna, ska känna sig trygga, mötas med respekt och trivas på förskolan.

Innehåll:

Planen mot diskriminering och kränkande behandling – Grunduppgifter

Lagar & regler och gällande dokument i arbetet mot diskriminering och kränkande behandling.:

Juridiska begrepp

Diskrimineringsgrunderna

Utvärdering och kartläggning

Målområden 2020 för samtlig personal inom förskolan i Ljusnarsbergs Kommun

Rutin för anmälan till huvudman vid diskriminering och/eller kränkande behandling

Anmälan om upplevd diskriminering och/eller kränkande behandling

Planen mot diskriminering och kränkande behandling – Grunduppgifter

Enligt lag ska alla verksamheter ha en plan mot diskriminering och kränkande behandling.

Verksamhet som omfattas av planen:

Förskoleverksamhet i Ljusnarsbergs kommun (Förskolan Åstugan)

Ansvarig för planen

Rektor Josefina Hedborg

Planen gäller från 200101

Lagar & regler och gällande dokument i arbetet mot diskriminering och kränkande behandling.:

- Diskrimineringslagen (2008:567)
- Skollag (2010:800)
- Förordning (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med plan mot diskriminering och kränkande behandling
- Skolverkets allmänna råd och kommentarer för att främja likabehandling och förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling (SKOLFS 2012:10)
- Läroplanen för förskolan Lpfö 18

Enligt dessa paragrafer är all personal inom förskolan skyldig att arbeta målinriktat för att motverka, förebygga och förhindra att kränkande handlingar, diskriminering och trakasserier förekommer på förskolan. Om det ändå skulle förekomma ska omständigheterna utredas, dokumenteras och åtgärder ska föreslås för att förhindra att det upprepas. Lagarna omfattar all personal som kommer i kontakt med barn inom det lagreglerade område. Rektor ansvarar för att arbetet genomförs och att planen upprättas och uppdateras varje år.

Skollagen kap. 6 åtgärder mot kränkande behandling

- Anmälningssplikten till rektor gäller för lärare, förskollärare och annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten.
- Rektor är skyldig att anmäla detta till huvudmannen som i sin tur är skyldig att skyndsamt utreda och vidta åtgärder.

Skadestånd kan utgå till den som diskriminerats/kränkts, om personal i förskolan åsidosätter sina skyldigheter enligt lagen. Vårdnadshavare kan göra en anmälan till Skolinspektionen eller Diskrimineringsombudsmannen.

Skolinspektionen och barn- och elevombudet (BEO) har tillsynsansvar för bestämmelserna i skollagen. Diskrimineringsombudsmannen (DO) ansvarar för tillsyn av bestämmelserna i diskrimineringslagen.

Barnkonventionen

FN:s barnkonvention som beskriver barnets rättigheter antogs 1989 och blev svensk lag 1 januari 2020. Syftet med barnkonventionen är att skapa ett samhälle som respekterar barn i alla sammanhang. Konventionen ska också stärka barns roll både i familjen och i samhället i stort. Kapitel 6 i skollagen ; Åtgärder mot kränkande behandling grundar sig bland annat på barnkonventionens artiklar 2,3,6, 12, 19 och 28.

Artikel 2: Alla barn har lika värde och lika rättigheter. Inget barn ska diskrimineras. Det innebär bland annat att barn inte får diskrimineras på grund av exempelvis härkomst, funktionsnedsättning eller religion. Vidare får barn inte diskrimineras i förhållande till vuxna eller andra barn.

Artikel 3: Barnets bästa ska i främsta rummet, i alla situationer där åtgärderna något sätt påverkar barn. Det gäller till exempel barnets utbildning, välfärd och hälsa.

Artikel 6: Handlar om att skapa en miljö för barnet som ger bästa tänkbara möjligheter till överlevnad och utveckling.

Artikel 12: Handlar om barnets rätt att uttrycka sina åsikter i alla frågor som gäller barnet.

Artikel 19: Alla barn har rätt att skyddas mot fysiskt eller psykiskt våld, utnyttjande och vanvård när de är i föräldrarnas andra vårdnadshavares eller annan persons vård. Samhället ska ha olika sociala program för att ge barnet och den som har hand om barnet stöd, liksom på andra sätt arbeta förebyggande.

Artikel 28: Alla länder som skrivit under barnkonventionen ska verka för ordning i skolan, utan att kränka barn och elevers värdighet.

Definitioner:

Gemensamt för **trakasserier och kränkande behandling** är att det handlar om ett uppträdande som kränker ett barns värdighet.

Diskriminering handlar om när personal i förskolan på osakliga grunder behandlar ett barn sämre än andra barn och missgynnandet har samband med diskrimineringsgrunderna kön, etnisk tillhörighet, religion eller trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller uttryck och ålder. Diskriminering kan vara antingen **direkt eller indirekt**. Med **direkt diskriminering** menas att ett barn missgynnas och det har en direkt koppling till exempelvis barnets kön. **Indirekt diskriminering** kan ske då alla behandlas lika, om t.ex. alla serveras samma mat trots att det finns barn som av religiösa skäl behöver annan mat.

Trakasserier är när *personal* eller *barn* kränker ett barns värdighet och kränkningen har samband med diskrimineringsgrunderna:

- Kön
- Etnisk tillhörighet
- Funktionshinder
- Sexuell läggning
- Könsoverskridande identitet eller uttryck
- Ålder

Både förskolepersonal och barn kan göra sig skyldiga till trakasserier. Det är trakasserier även när ett barn kränks på grund av en förälders eller syskons sexuella läggning, kön, etnisk tillhörighet, religion eller trosuppfattning, funktionshinder, könsoverskridande identitet eller uttryck och ålder.

Juridiska begrepp

Diskriminering

Diskriminering är när förskolan på osakliga grunder behandlar ett barn sämre än andra barn och behandlingen har ett samband med diskrimineringsgrunderna kön, könsidentitet eller köns uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Diskriminering kan vara antingen direkt eller indirekt.

Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att ett barn missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna. Ett exempel kan vara att en flicka nekas tillträde till en förskola med motiveringen att det redan går så många flickor på den aktuella förskolan.

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering ser när en förskola tillämpar en bestämmelse eller förfaringssätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar ett barn på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna. Om exempelvis alla barn serveras samma mat, kan förskolan indirekt diskriminera de barn som på grund av religiösa skäl behöver annan mat.

Bristande tillgänglighet

Med bristande tillgänglighet menas att en person med funktionsnedsättning missgynnas genom att en verksamhet inte vidtar skäligen tillgänglighetsåtgärder för att den personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan funktionsnedsättning.

Trakasserier och kränkande behandling

Gemensamt för trakasserier och kränkande behandling är att det handlar om ett uppträdande som kränker ett barns värdighet. Några exempel är behandling som kan vara slag, utfrysning, öknamn och kränkande bilder.

Trakasserier

Trakasserier definieras i diskrimineringslagen som ett uppträdande som kränker ett barns värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna. Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar. Det gemensamma för trakasserier är att de gör att ett barn känner sig hotad, kränkt eller illa behandlad.

Kränkande behandling

Kränkande behandling definieras i skollagen som ett uppträdande som kränker ett barns värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund.

Sexuella trakasserier

Trakasserier kan ha sexuella inslag. Vuxna måste vara uppmärksamma på och agera i situationer där barnens lek inte präglas av frivillighet, ömsesidig nyfikenhet och intresse.

Repressalier

Personalen får inte utsätta ett barn för straff eller annan form av negativ behandling exempelvis på grund av att vårdnadshavaren anmält förskolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier och kränkande behandling.

Diskrimineringsgrunderna

Kön

Med kön avses enligt diskrimineringslagen att någon är kvinna eller man. Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- En flicka får en placering på förskolan trots att det var pojkar före med motiveringen att det redan finns stor majoritet pojkar på förskolan.
- Barnen på en förskola leker ute på gården då Edvin berättar för sin förskollärare att han vill ha en likadan mössa som Molly. Edvin tycker den är väldigt fin med glitter och hjärtan. Förskolläraren börjar skratta och säger ” Då måste vi kalla dig för ett flicknamn om du ska ha sådan mössa!”

Könsidentitet eller könsuttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck avses enligt diskrimineringslagen att någon inte identifierar sig som kvinna eller man. Eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön.

Diskrimineringsombudsmannen har valt att använda sig av begreppen könsidentitet eller könsuttryck eftersom lagens begrepp könsöverskridande identitet eller uttryck signalerar att det som skyddas är en avvikelse från det ”normala”

Diskrimineringsgrunden ska inte förväxlas med grunden sexuell läggning. Transpersoner kan vara såväl homo-, bi som heterosexuella.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier

- Sedan ett tag tillbaka så uttrycker/signalerar Kalle att hon helst vill vara en flicka och kallas hon/henne och gärna bära klänning. Kalles föräldrar har gått med på önskemålet En dag när Kalles pappa kommer till förskolan för att hämta Kalle så är hon ledsen. Kalle berättar då att hon inte fick följa med på en utflykt för att hon vägrade ta på sig byxor. Pappa frågar personalen om vad som hänt och får svaret att ”någon måtta får det vara med tramset” och blir uppmanad att klä Kalle i ”riktiga kläder” eftersom de andra barnen kan börja reta Kalle om han bär klänning.

Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet menas enligt diskrimineringslagen nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande. Alla människor har en etnisk tillhörighet. En person som är född i Sverige kan vara rom, same, svensk, kurd eller annat. En och samma person kan ha flera olika etniska tillhörigheter.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- En förskola med många barn med annan etnisk tillhörighet än svensk ger förtur åt etniskt svenska barn när man tar in nya barn för att inte få en alltför segregerad grupp.
Religion eller annan trosuppfattning

Diskrimineringslagen definierar inte religion eller annan trosuppfattning. Enligt regeringens proposition (2002/03:65) bör endast en sådan trosuppfattning som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning som till exempel buddhism eller ateism omfattas av diskrimineringsskyddet. Andra etniska, politiska eller filosofiska uppfattningar och värderingar som inte har samband med religion faller utanför.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier.

- Fatima blir ledsn på förskolan eftersom de andra barnen skrattar åt hennes mamma som bär muslimsk huvudduk. Pedagogerna tröstar Fatima men vidtar inga åtgärder mot barnen som skrattar.

Funktionsnedsättning

Med funktionsnedsättning menas i diskrimineringslagen varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av skada eller sjukdom fanns vid födseln, har uppstått därefter eller förväntas uppstå. Diskrimineringsombudsmannen använder sig av beteckningen funktionsnedsättning – och inte funktionshinder eftersom hindren finns i samhället och inte hos personen.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Sara som utreds för autism får inte börja på samma förskola som sin storebror, trots att det är föräldrarnas önskemål. Kommunen menar att Sara ska börja på en annan förskola där fler barn har diagnoser och personalen har kunskap om olika NPF diagnoser.
- Oskar har en muskelsjukdom som gör att han rör sig ostadigt och har lätt för att ramla. Många av barnen på Oskars avdelning retar honom för det, personalen hör det men vidtar inga åtgärder.

Sexuell läggning

Med sexuell läggning avses enligt diskrimineringslagen homosexuell, bisexuell och heterosexuell läggning.

Exempel som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Saga är ny på förskolan. Barnen ska jobba med familjetema och de ska göra ett familjetråd. Saga får en färdigtryckt mall där mammas och pappas namn ska fyllas i. Saga vill ha ett nytt papper med mamma och mamma men får till svar att pedagogen att det bara finns papper med mamma och pappa.
- John är 5 år och går i gruppen med förskolans äldsta barn. Några av hans kompisar kallar Johns storebror för bög eftersom de hört av sina äldre syskon att Johns storebror är homosexuell. Personalen hör de andra utesluta John från leken för att hans bror är bög. Pedagogerna vidtar inga åtgärder trots att de hört detta från barnen.

Ålder

Med ålder avses enligt diskrimineringslagen uppnådd levnadslängd. Skyddet mot åldersdiskriminering omfattar alla, unga som gamla. Åldersnormen kan se olika ut i olika sammanhang, men generellt drabbas yngre och äldre av diskriminering på grund av ålder. Skyddet gäller alltså även förskolan. Det är dock tillåtet att särbehandla på grund av ålder, till exempel om särbehandlingen är en tillämpning av skollagen.

Exempel som kan vara trakasserier:

- Sofia är sex år och går kvar på förskolan istället för att börja förskoleklass. Något Sofia föräldrar beslutat i samråd med förskola/ specialpedagog/skola. De andra barnen retar Sofia för det.

Utvärdering och kartläggning

Kartläggning av verksamheten ska ske varje år, där ska barns och pedagogers kunskap bidra till att skapa ett underlag för att arbeta fram Plan mot diskriminering och kränkande behandling. Kartläggningen ska ske på hela förskolan och såväl inomhus som utomhus. Metoden för kartläggningen är observationer av barngruppen, intervjuer med barn, samtal med vårdnadshavare under utvecklingssamtal samt daglig kontakt vid lämning och hämtning.

Under året 2019 har Åstugan arbetet med:

- Få trygga barngrupper
- Barnens språkbruk dvs nolltolerans mot fula ord-förstärka det positiva.
- Regelbundet ha samtal/aktiviteter om/hur man är en bra kamrat.
- Pedagogerna är tillgängliga där barnen befinner sig; såväl inomhus som utomhus.
- Barnen delas in i mindre grupper

Kartläggningen som gjordes på Åstugan i november 2019 visar att förskolan behöver arbeta mer med trygga lämningar och hämtningar. All personal behöver få mer kännedom om barn på de olika avdelningarna för att skapa trygghet.

Under året 2020 kommer Åstugan arbeta med följande för att skapa en trygg miljö på förskolan:

- Alla vuxna är goda förebilder
- Språkbruk
- Berömma och bekräfta det goda.
- Delar upp barnen så ofta det går i mindre grupper.
- Ha fasta rutiner som skapar trygghet.
- Utspridd personal vid utomhusvistelse
- Kontinuerligt föra diskussioner och ha aktiviteter med barnen om hur man är en god kamrat.
- Arbeta för att barnen ska visa hänsyn för varandra
- Aktivt arbete med att sänka ljudvolymen inomhus
- Bättre information mellan pedagoger/ avdelningar när nya barn skolats in.
- Mer samarbete mellan avdelningarna
- Vikarier presenterar sig för vårdnadshavare.
- Nya vikarier byter inte blöjor eller hjälper barnen vid toalettbesök.
- Nya vikarier öppnar eller stänger inte förskolan.

Rektor ansvarar för att:

- Planen mot diskriminering och kränkande behandling utvärderas och upprättas
- Planen finns med i personalens arbete och tanke.
- All personal och vårdnadshavare känner till att kränkande handlingar och diskriminering inte är tillåtet
- Personal får tillfällen för diskussioner tillsammans i ämnet samt fortbildning, aktuell litteratur mm
- Trygghetsenkät till såväl barns som vårdnadshavare genomförs vår och höst i samarbetet med personal för förskolan

Förankring av planen

- Personal på förskolan ska regelbundet göra en översyn om klimatet på avdelningen; *Förekommer någon typ av kränkning/ diskriminering vid några tillfällen? Är alla barn trygga? Är det något vi behöver jobba extra mycket med i värdegrundsarbetet?*
- Plan mot diskriminering och kränkande behandling ska vara en stående punkt på personalens Apt.
- Vikarier ska göras medvetna om att planen finns
- Vårdnadshavare ska informeras om att det finns en *Plan mot diskriminering och kränkande behandling* vid inskolning, på föräldramöten och vid utvecklingssamtal
- Planen ska finnas väl synlig i förskolans entré
- Planen ska finnas på kommunens hemsida (www.ljusnarsberg.se)
- Information om planen ska ges vid inskolning, på föräldramöten och vid utvecklingssamtal.

Målområden 2020 för samtlig personal inom förskolan i Ljusnarsbergs Kommun:

Mål 1: All personal reagerar alltid vid kränkande behandling, trakasserier eller diskriminering och vidtar åtgärder enligt ”Rutin vid diskriminering och kränkande behandling”

Åtgärder: Vi ska utveckla en samsyn kring vad som är en diskriminering/kränkning och hur anmälningsförfarandet går till. Detta sker genom diskussioner och reflektioner på Apt och avdelningsmöten och i det vardagliga arbetet.

Mål 2: All personal är förtrogna med innebörden i diskrimineringsgrunderna och övriga begrepp som det skrivs om i *Plan mot diskriminering och kränkande behandling*.

Åtgärder: Varje personal sätter sig in i *Plan mot diskriminering och kränkande behandling* genom att läsa den grundligt. Diskussioner och reflektioner på möten i olika former.

Mål 3: All personal stödjer varandra i syfte att öka medvetenheten och att utveckla det individuella och det professionella förhållningssättet.

Åtgärder: Mer aktivt arbete med att *Plan mot diskriminering och kränkande behandling* är en del av arbetet i förskolan

Rutin för anmälan till huvudman vid diskriminering och/eller kränkande behandling

Enligt 6 kap. 10 § skollagen (2010:800) är en lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Om ett barn eller en elev anser sig utsatt för trakasserier eller sexuella trakasserier är en lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om detta skyldig att anmäla detta till rektor. Diskrimineringslagen (2008:567)

Anmälningsskyldigheten inträder direkt om ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier. Det finns inga begränsningar i lagtexten om att enbart allvarliga fall eller de fall som rektor anser att huvudmannen bör ha kännedom om ska anmälas till huvudmannen. Alla uppgifter om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier ska enligt bestämmelsens ordalydelse anmälas till huvudmannen. Huvudmannens ansvar är att se till att det bedrivs ett förebyggande arbete för att motverka kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier i framtiden.

- Varje rektor ansvarar för att det utarbetas rutiner i deras verksamhet för hur personalens anmälningsskyldighet ska hanteras så rektor snarast får vetskap om att ett barn eller en elev känt sig kränkt. Anmälningsskyldigheten omfattar alla händelser där en elev upplever sig ha blivit utsatt för trakasserier eller kränkande behandling. Anmälningsskyldigheten gäller även om ett barn eller en elev upplever sig utsatt för trakasserier eller kränkande behandling av någon i personalen.
- När rektor har fått kännedom om att ett barn eller elev anser sig ha blivit utsatt för kränkning/trakasserier ska detta snarast anmälas till huvudmannen. Det sker i först steget i ett samtal med skolchef som informerar utskottets ordförande.
- Anmälan görs sedan på blankett Anmälan om upplevd diskriminering och/eller kränkande behandling, se följande sida. Rektor ansvarar för att verksamhetens plan mot diskriminering och kränkande behandling följs i det enskilda fallet.
- Blanketten skickas i pappersform, i slutet kuvert, till skolchef.
- Skolchef ansvarar för att anmälningarna sammanställs och rapporteras till utskottets ordförande. Sammanställningen tas också upp vid varje utskottsmöte.

Anmälan om upplevd diskriminering och/eller kränkande behandling**vid** .....

Ansvarig rektor ska anmäla till huvudman när en elev anser sig ha blivit utsatt för diskriminering och/eller kränkande behandling på denna blankett.

Rektors namn: _____

Barnets eller elevens namn: _____

Personnummer: _____

Datum för händelsen: _____

Kränkningen gjordes av:

_____
_____

Datum då personal fick kännedom om händelsen: _____

Datum då rektor fick kännedom om händelsen: _____

Datum då utskottets ordförande fick kännedom om händelsen: _____

Datum då utredning av händelsen påbörjades: _____

Datum då ärendet avslutades: _____

Anmälan skickas i slutet kuvert till skolchef.

Obs! All dokumentation i detta ärende ska sedan sparas och diarieföras hos rektor.

Frågor som ingår i enkät till trygghetsenkät till förskolebarn; ålder 3-5 (6)

1. Tycker du om att vara på förskolan?
2. Känner du dig trygg på förskolan?
3. Lyssnar de vuxna på dig?
4. Har du kompisar att leka med på förskolan?
5. Får du vara med och välja vad ni ska göra på förskolan?

Utdrag från enkät till vårdnadshavare rubriken Normer & värden

1. Jag upplever att mitt barn känner sig trygg i förskolan
2. Jag samtalar regelbundet med personalen om mitt barns trygghet, trivsel, relationer och samspel i förskolegruppen
3. Personalen på mitt barns förskola arbetar medvetet med att motverka traditionella könsmonster
4. Jag tycker förskolan uppmärksammar att vi lever i ett mångkulturellt samhälle
5. Jag känner till att förskolan har en ”Plan mot diskriminering och kränkande behandling”